

Hadd vitatkozzam néhány szó erejéig Boldizsár Iván tévénovelláinak egyik kritikussával, jóllehet ez sem ennek a rovatnak, sem a recenzensnek, sem Boldizsár Ivánnak önmagának — mint szerzőnek — nem szokása. Nem az ő nevében szólok, gondolom erre jogom sem volna, jóllehet, emlékszem minden szavára, amit mint egykori szerkesztő, az írás mesterségéről valaha elmondott. S a vita lényege éppen ez; hogy tudniillik Boldizsár Iván az írás mesterségét hivatásnak tekintti, mesterség és hivatás között, ami a nagy nyilvánosság számára születő műveket illeti, igenis egyenlőségi jelet tesz, mert elvárja másoktól, mint önmagától, hogy a riport ne születlessék kevesebb hittel, meggyőződéssel és művészi erőfeszítéssel mint például a novella, s viszont. Így dolgozott mindig ő maga is és volt joga kimondani ebben a hatvanéves születésnapjára emlékeztető műsorban, hogy bármit írt légyen: prózaírónak tekintette magát.

Nekünk, egykori riportertanítványainak két — úgy érzem nagyon bölcs — tanácsot adott. Az egyik így szólt: riportot, a szó tiszta és nemes értelmében felfogott riportot, írni nehéz, s a legegyszerűbb dolog a megírásnak a nehézségeit a riportban is megírni. S a másik tanács: meg kell érteni, hogy a riport voltaképpen megírt, de elvetélt novellák sora. Vagyis novel-

Túlélők

lák — tárgyilagos vázlatként közreadva.

Ezeket a vázlatokat, azután majd egyszer mégis meg kell írni novellának, drámának.

Ő megírta. Kár, hogy kritikusa ezt nem vette észre és egy fölényes ötlet kedvéért a Boldizsár-i aforizmat kifordította. Szerinte ugyanis a tévénovellák szerzője prózaíróként is megmaradt a múltó napok krónikásának. Mintha ez valami minőségileg redukáltabb teljesítmény lenne. S az írói teljesítmény értéke nem a mű igazságán, megformálásának erején fordulna.

A két tévénovella egyszerű tartalma: vala-

ki a háború utolsó napjaiban ki akarja menteni a fasiszta apparátus kezéből barátját, aki a magyar szellemi élet egyik jövőnek szánt nagy egyénisége, de e különös okosságú ember nem fogadja el a felkínált segítséget; a másik: valaki egy véletlen révén, s mert segíteni akar bajbajutott embertársán — a fasiszták kezére kerül, eltűnik.

A kritikus azt írja, hogy ezekben a novellákban a „túlélők” el-túlzott lelkiismeretfurdalása működik és ezt írván „megnyugtatja” az író, nem kellene olyan makacsnak lennie az önvizsgálatban.

Szerintem, valami egészen másról van szó. Az író nem önnön — egyébként tiszteletre érdemes — háborúbéli szerepét vizsgálja, hanem emberi történeteket s magatartásokat ábrázol, a gyilkos fasiszmus viszonyai között, az embertelenségről, az emberi gondolkodást deformáló helyzetekről és erőkről ítélkezve.

Nem lelkiismeretvizsgálat e két novella, hanem következetes és írói folytatása az egykori újságírói munkának, amely két minőség között sem a fiatal, sem a hatvanéves Boldizsár Ivánnak nem jutna eszébe különbséget tenni.

A két filmnovellát a szerző szándékának jó megértésével és sikeresen rendezte Horváth Z. Gergely, főbb szerepeit Benkő Gyula, Iglódi István s Tordy Géza játszotta.

HAMORI OTTÓ